

Dosarul nr. 2ra-422/23
2-20084844-01-2ra-20032023

Prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Centru (jud. L. Mitrofan)
Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud. I. Țurcan, A. Braga, I. Cotruță)

DECIZIE

07 februarie 2024

mun. Chișinău

Curtea Supremă de Justiție

Completul de judecată, în componența:
Președinte, judecător
Judecători

Oxana Parfeni
Ion Malanciuc
Aliona Donos
Diana Stănilă
Mariana Ursachi

examinând recursul declarat de Svetlana Rotari, reprezentată de avocatul Dumitru Carabețchi,

în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Nicolai Ștanschi împotriva Svetlanei Rotari cu privire la încasarea datoriei, dobânzii de întârziere și compensarea cheltuielilor de judecată,

împotriva deciziei din 06 decembrie 2022 a Curții de Apel Chișinău, prin care a fost respins apelul declarat de Svetlana Rotari, reprezentată de avocatul Dumitru Carabețchi și a fost menținută hotărârea din 20 iunie 2022 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru,

c o n s t a t ă:

La data de 15 iulie 2020, Nicolai Ștanschi, reprezentat de avocatul Vitalie Nagacevschi, a depus cerere de chemare în judecată împotriva Svetlanei Rotari cu privire la încasarea datoriei, dobânzii de întârziere și compensarea cheltuielilor de judecată.

În motivarea acțiunii a indicat că, conform unei recipise, la 13 ianuarie 2018 Svetlana Rotari a împrumutat de la reclamant o sumă de 50 000 de dolari SUA. În recipisă nu este indicat termenul de scadență, când ar urma să fie restituit împrumutul. La 25 mai 2020 în adresa Svetlanei Rotari a fost expediată o scrisoare cu aviz de înmânare, prin care s-a solicitat restituirea împrumutului. Conform mențiunii făcute de Poșta Moldovei, Svetlana Rotari a refuzat primirea corespondenței.

A solicitat reclamantul încasarea datoriei în sumă de 50 000 de dolari SUA și compensarea cheltuielilor de judecată.

În cadrul examinării cauzei Nicolai Ștanschi a depus cerere de modificare a cuantumului pretențiilor înaintate și a solicitat încasarea de la Svetlana Rotari în beneficiul său a sumei de 50.000 dolari SUA, cu titlul de împrumut, suma de 9 074 de dolari SUA cu titlul de dobândă de întârziere, suma de 25 000 de lei cu titlul de taxă de stat, suma de 19 485 de lei cu titlul de cheltuieli de asistență juridică.

Prin hotărârea din 20 iunie 2022 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru a fost admisă acțiunea. S-a încasat din contul Svetlanei Rotari în contul lui Nicolai Ștanschi suma de 50 000 de dolari SUA cu titlul de împrumut, suma de 9 074 de dolari SUA cu titlul de dobândă de întârziere, încasați în valută națională conform cursului oficial al Băncii Naționale a Moldovei la data executării datoriei, suma de 25 000 lei cu titlul de taxă de stat, suma de 19 485 lei cu titlul de taxă de stat.

S-a aplicat sechestrul pe bunurile imobile ale pârâtei Svetlana Rotari în limita valorii acțiunii, în sumă de 59 074 dolari SUA .

La data de 27 iunie 2022 Svetlana Rotari, reprezentată de avocatul Dumitru Carabețchi a declarat apel nemotivat, iar la data de 13 octombrie 2022 a declarat apel motivat împotriva hotărârii din 20 iunie 2022 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, solicitând casarea hotărârii și emiterea unei hotărâri noi, prin care acțiunea să fie respinsă integral și compensarea cheltuielilor de judecată.

Prin încheierea din 06 decembrie 2022 a Curții de Apel Chișinău a fost admisă cererea depusă de Nicolai Ștanschi, reprezentat de avocatul Nicolae Frumosu privind corectarea erorii materiale. S-a corectat eroarea materială strecurată în dispozitivul hotărârii din 20 iunie 2022 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru și anume s-a indicat că, suma de 19485 de lei, încasată de la Svetlana Rotari în beneficiul lui Nicolai Ștanschi reprezintă cheltuieli pentru asistență juridică și nu cheltuieli, legate cu plata taxei de stat.

Prin decizia din 06 decembrie 2022 a Curții de Apel Chișinău, a fost respins apelul declarat de Svetlana Rotari, reprezentată de avocatul Dumitru Carabețchi și a fost menținută hotărârea din 20 iunie 2022 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru.

La data de 02 martie 2023, Svetlana Rotari, reprezentată de avocatul Dumitru Carabețchi, a declarat recurs împotriva deciziei din 06 decembrie 2022 a Curții de Apel Chișinău, solicitând admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel și a hotărârii primei instanțe și emiterea unei hotărâri noi, prin care acțiunea să fie respinsă.

În motivarea recursului s-a invocat că faptele expuse în cererea de chemare în judecată nu corespund realității. Mai mult ca atât, din conținutul recipisei, se constată cu certitudine faptul că aceasta nu reprezintă în sine un contract de împrumut, adică neexistând o obligație corelativă.

De asemenea a invocat că înscrisul, care se pretinde a fi un contract de împrumut, prezentat instanței este o xerox copie, originalul căruia nu a fost anexat la dosar și nici nu a fost prezentat instanței spre vizionare.

A notat că instanța de apel a examinat cauza în lipsa reprezentantului recurenteii, avocatul Dumitru Carabețchi, deși ultimul a solicitat amânarea ședinței de judecată cu o oră, pentru a avea posibilitate de a reuși la ședință, fiindu-i astfel încălcat recurenteii dreptul la un proces echitabil și dreptul de a fi asistată de un avocat.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) din Codul de procedură civilă, recursul se

declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Curtea de Apel Chișinău a pronunțat decizia contestată la data de 06 decembrie 2022.

Materialele cauzei atestă că decizia motivată a instanței de apel a fost expediată în adresa avocatului Dumitru Carabețchi, prin intermediul poștei electronice, la data de 06 ianuarie 2023 (f.d. 187), iar în adresa recurente Svetlana Rotari, prin intermediul oficiului poștal, la data de 10 ianuarie 2023, însă, lipsesc date cu privire la recepționarea acesteia (f.d.188).

Astfel, recursul, declarat la 02 martie 2023, este în termen.

La 21 martie 2023, copia recursului a fost expediată în adresa intimatului Nicolai Ștanschi, cu înștiințarea despre depunerea referinței (f.d. 209).

Referință nu a fost depusă.

Prin încheierea din 21 iunie 2023 a Curții Supreme de Justiție, completul din 3 judecători a considerat recursul admisibil și a decis examinarea acestuia în fond de un complet din 5 judecători.

Conform art. XI alin. (1) și (3) din Legea pentru modificarea unor acte normative (modificarea cadrului normativ conex reformei Curții Supreme de Justiție) nr. 246 din 31 iulie 2023, prezenta lege intră în vigoare la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, cu excepția art.IV, V pct.1–9 și 11–16 și art. VII, care vor intra în vigoare la 01 septembrie 2023.

Recursurile depuse la Curtea Supremă de Justiție până la data intrării în vigoare a prezentei legi vor fi examinate în baza temeiurilor în vigoare la data depunerii recursului.

Din sensul normei de drept enunțate, urmează că legiuitorul a optat pentru principiul aplicării imediate a noilor reglementări procedurale, cu excepția temeiurilor în baza cărora se vor examina recursurile depuse la Curtea Supremă de Justiție până la data intrării în vigoare a prezentei legi. Respectiv, recursul declarat de Svetlana Rotari, reprezentată de avocatul Dumitru Carabețchi a fost depus până la data intrării în vigoare a Legii pentru modificarea unor acte normative (modificarea cadrului normativ conex reformei Curții Supreme de Justiție) nr. 246 din 31 iulie 2023, și va fi examinat în baza temeiurilor în vigoare la data depunerii recursului.

Totodată, avînd în vedere că legea procedural civilă, care impune obligații noi anulează sau reduce drepturile procedurale ale participanților la proces, limitează exercitarea unor drepturi ori stabilește sancțiuni procedurale noi sau suplimentare, nu are putere retroactivă recursul se va examina conform procedurii de judecare a recursului în vigoare la data depunerii acestuia, deoarece după sensul său norma referitoare la temeiuri cuprinde și procedura, or, temeiurile nu pot fi separate de procedura de examinare și soluționare, ele fiind un tot întreg organic.

Studiind materialele dosarului în raport cu argumentele invocate în recursul declarat, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul urmează a fi admis, cu casarea integrală a deciziei instanței de apel și trimiterea cauzei spre rejudecare în instanța de apel, din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) din Codul de procedură civilă, instanța de recurs, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul, să caseze integral decizia instanței de apel și să trimită cauza spre rejudecare în instanța de apel o singură dată dacă eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

În conformitate cu art. 432 alin. (4) din Codul de procedură civilă, săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin.(3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

În speță, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție consideră soluția dată în prezentul litigiu drept una pripită, or, instanța de apel s-a expus în privința raționamentului admiterii acțiunii, fără a elucida următoarele aspecte.

Conform art. 8 alin. (1) și alin. (2) lit. a) din Codul civil, drepturile și obligațiile civile apar în temeiul legii, precum și în baza actelor persoanelor juridice care, deși nu sunt prevăzute de lege, dau naștere drepturilor și obligațiilor civile pornind de la principiile generale și de la sensul legislației civile. Drepturile și obligațiile civile apar din contracte și din alte acte juridice.

Conform art. 666 alin. (1) din Codul civil, contractul este acordul de voință realizat între două sau mai multe persoane prin care se stabilesc, se modifică sau se sting raporturi juridice.

La fel, sunt incidente și dispozițiile art. 210 alin. (1) și 211 alin. (1) și (2) ale Codului civil, care stipulează că trebuie să fie încheiate în scris actele juridice dintre persoanele juridice, dintre persoanele juridice și persoanele fizice și dintre persoanele fizice dacă valoarea obiectului actului juridic depășește 1 000 de lei, iar în cazurile prevăzute de lege, indiferent de valoarea obiectului. Nerespectarea formei scrise a actului juridic face să decadă părțile din dreptul de a cere, în caz de litigiu, proba cu martori pentru dovedirea actului juridic. Nerespectarea formei scrise a actului juridic atrage nulitatea lui numai în cazul în care acest efect este expres prevăzut de lege sau prin acordul părților.

Prezintă relevanță și prevederile art. 118 alin. (1) din Codul de procedură civilă, fiecare parte trebuie să dovedească circumstanțele pe care le invocă drept temei al pretențiilor și obiecțiilor sale dacă legea nu dispune altfel.

În conformitate cu art. 130 alin. (1) din Codul de procedură civilă, instanța judecătorească apreciază probele după intima ei convingere, bazată pe cercetarea multiaspectuală, completă, nepărtinitoare și nemijlocită a tuturor probelor din dosar în ansamblul și interconexiunea lor, călăuzindu-se de lege.

În conformitate cu art. 167 alin. (1) lit. a) din Codul de procedură civilă, la cererea de chemare în judecată se anexează: a) copiile de pe cererea de chemare în judecată și de pe înscrisuri, certificate de către parte, pe proprie răspundere, într-un număr egal cu numărul de pîrîți și de intervenienți, dacă ei nu dispun de aceste acte, plus un rînd de copii pentru instanță. Copiile vor fi certificate de către parte pentru conformitate cu originalul. Dacă înscrisurile și cererea de chemare în judecată sînt făcute într-o limbă străină, instanța dispune prezentarea traducerii lor în modul stabilit de lege.

În conformitate cu art. 138 alin. (4) și (5) din Codul de procedură civilă, înscrisul se depune în original sau în copie autenticată în modul stabilit de lege, indicându-se locul de aflare a originalului. **Înscrisul se depune în original când, conform legii sau unui alt act normativ, circumstanțele cauzei trebuie confirmate numai cu documente în original și când, ca urmare a soluționării cauzei, înscrisul își pierde efectul juridic** sau când copiile de pe documentul prezentat au cuprinsuri contradictorii, precum și în alte cazuri când instanța consideră necesară prezentarea originalului. Dacă, în conformitate cu afirmațiile părții interesate, documentul în original se află pe mâna părții adverse, probațiunea se efectuează prin înaintarea unui demers privind obligarea părții adverse la prezentarea lui în original. În cazul în care partea adversă nu execută încheierea judecătorească privind prezentarea documentului în original, se va utiliza copia de pe original, prezentată de persoana interesată dacă legea nu prevede altfel. Instanța va aprecia forța probantă a copiei autentificate după intima ei convingere.

După cum rezultă din materialele cauzei, înaintând prezenta acțiune, Nicolai Ștanschi a solicitat încasarea de la Svetlana Rotari a sumei de 50.000 dolari SUA cu titlu de împrumut, suma de 9 074 de dolari SUA cu titlul de dobândă de întârziere, suma de 25 000 de lei cu titlul de taxă de stat, suma de 19 485 de lei cu titlul de cheltuieli de asistență juridică, iar întru susținerea pretențiilor sale, la cererea de chemare în judecată a anexat drept înscris probatoriu xero-copia recipisei din 13 ianuarie 2019, prin care Svetlana Rotari a împrumutat de la Nicolai Ștanschi suma în mărime de 50.000 dolari SUA (f.d. 15).

Prima instanță examinând cauza, a reținut temeinicia pretențiilor înaintate de Nicolai Ștanschi și a admis acțiunea înaintată.

Judecând apelul declarat de Svetlana Rotari, reprezentată de avocatul Dumitru Carabețchi, în absența apelantei și a reprezentantului său, instanța de apel a reținut că soluția primei instanțe este justă și argumentată.

Totodată, instanța de apel a considerat că instanța de fond întemeiat a admis cerința privind încasarea datoriei în mărime de 50 000 de dolari SUA, or materialele cauzei nu atestă contrariul.

La fel, instanța de apel a concluzionat că instanța de fond întemeiat a admis pretenția privind încasarea dobânzii de întârziere în mărime de 9 074 de dolari SUA, deoarece nu a rambursat datoria în termen de 30 de zile de la data recepționării notificării.

Iar, reieșind din faptul că acțiunea înaintată de Nicolai Ștanschi a fost admisă, instanța de apel a considerat că instanța de fond întemeiat a încasat de la Svetlana Rotari în contul lui Nicolai Ștanschi suma de 25 000 de lei cu titlul de taxă de stat și suma de 19485 de lei cu titlul de cheltuieli de asistență juridică.

La caz, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție reține că la materialele dosarului și anume la cererea de chemare în judecată a fost anexat drept înscris- recipisa, care nu este în original, deși anume înscrisul respectiv, urma să identifice raporturile juridice dintre părți și să dicteze instanței de judecată soluția întemeiată și legală.

Totodată, după cum rezultă din procesul-verbal al primei instanțe din 07 iunie 2022, instanța a dispus amânarea examinării cauzei pînă la data de 20 iunie 2022, ora 09:00 pentru a fi depus în original înscrisul din 13 ianuarie 2019 (f.d. 107-108).

De asemenea, în procesul-verbal al ședinței de judecată a primei instanțe din 20 iunie 2022, se menționează că ședința de judecată anterioară a fost întreruptă din motiv că reprezentantul reclamantului urma să prezinte recipisa în original, iar reclamantul se află în Federația Rusă și nu a fost posibil de transmis recipisa în original (f.d. 117).

Însă, prima instanță deși a obligat reclamantul să prezinte înscrisul din 13 ianuarie 2019 în original a examinat cauza în lipsa înscrisului solicitat în original, care a constituit obiect de examinare și care a stat la baza soluției adoptate de instanța de fond.

În opinia instanței de recurs, faptul dat constituie o încălcare a prevederilor art. 138 din Codul de procedură civilă, instanța de recurs fiind în imposibilitate de a se pronunța asupra autenticității conținutului acestui înscris și de a verifica legalitatea deciziei supuse recursului, la baza căreia a stat asemenea înscris.

În conformitate cu art. 373 alin. (2) din Codul de procedură civilă, în limitele apelului, instanța de apel verifică circumstanțele și raporturile juridice stabilite în hotărârea primei instanțe, precum și cele care nu au fost stabilite, dar care au importanță pentru soluționarea cauzei, apreciază probele din dosar și cele prezentate suplimentar în instanță de apel de către participanții la proces.

Din materialele dosarului și anume din procesul –verbal al ședinței de judecată din 06 decembrie 2022 (f.d.174-176), instanța de recurs constată că probele anexate la actele cauzei nu au fost cercetate de către instanța de apel în cadrul dezbaterilor judiciare, deși o asemenea obligație reiese din prevederile art. 383 alin. (1) din Codul de procedură civilă, care prevede că după explicațiile participanților la proces, instanța de apel verifică probele administrate în prima instanță și cele prezentate în instanța de apel în condițiile art.372.

Or, nefiind prezentat în original înscrisul pe care și-a întemeiat soluția instanța de apel și anume recipisa din 13 ianuarie 2019, nu este clar în ce mod instanța de apel a cercetat nemijlocit acest înscris (probă) și cum a stabilit veridicitatea ei. Astfel, instanța de recurs reține că la caz nu au fost respectate prevederile art. 138 alin. (4) din Codul de procedură civilă.

În contextul enunțat, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție consideră că atât prima instanță, cât și instanța de apel au examinat prezenta cauză, întemeindu-și soluția în baza unei xero-copii, fără a fi administrat la dosar originalul acesteia, circumstanță pe care instanța de apel nu a verificat-o și nu a înlăturat-o. Deci atât prima instanță, cât și instanța de apel nu au apreciat probele respective prin prisma pertinentei și admisibilității acestora.

În sensul art. 6§1 din Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, instanța de recurs ține să menționeze că instanțele de judecată trebuie să indice cu suficientă claritate motivele pe care își întemeiază hotărârile, iar, având în vedere caracterul determinant al concluziilor sale, să precizeze noțiunile ce implică o apreciere a faptelor supuse examinării.

Având în vedere cele menționate și ținând cont de faptul că instanța de recurs este în imposibilitate de a corecta eroarea judiciară, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursul declarat de Svetlana Rotari, reprezentată de avocatul Dumitru Carabețchi, de a casa integral decizia din 06

decembrie 2022 a Curții de Apel Chișinău și de a trimite cauza spre rejudecare în instanța de apel.

La rejudecarea cauzei, instanța de apel urmează să țină cont de cele menționate și, reexaminând cauza, să emită o decizie legală și întemeiată.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) din Codul de procedură civilă, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e:

Se admite recursul declarat de Svetlana Rotari, reprezentată de avocatul Dumitru Carabețchi.

Se casează integral decizia din 06 decembrie 2022 a Curții de Apel Chișinău, în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Nicolai Ștanschi împotriva Svetlanei Rotari cu privire la încasarea datoriei, dobânzii de întârziere și compensarea cheltuielilor de judecată, cu trimiterea cauzei spre rejudecare la Curtea de Apel Chișinău, în alt complet de judecată.

Decizia nu se supune niciunei căi de atac.

Președinte, judecător

Oxana Parfeni

Judecători

Ion Malanciuc

Aliona Donos

Diana Stănilă

Mariana Ursachi